

Sygn. akt *XIII GC 2185/16*

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 roku

**Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XIII Wydział Gospodarczy**

**w składzie następującym:**

**Przewodniczący: Sędzia S.R. Dariusz Rogala**

Protokolant: St. sekr. sąd. Anna Hodała

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 roku w Łodzi na rozprawie sprawy

**z powództwa** (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.

**przeciwko** (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

**o** zapłatę kwoty 170,29 złotych

- 1) umarza postępowanie w zakresie żądania kwoty 0,91 złotych;
- 2) oddała powództwo w pozostałej części;
- 3) nie obciąża powódki kosztami strony pozwanej.

Sygn. akt *XIII GC 2185/16*

## UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 13 czerwca 2016 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. zażądała zasądzenia od pozwanej kwoty 0,91 zł tytułem skapitalizowanych odsetek wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od wytoczenia powództwa i kwoty 169,38 zł tytułem równowartość kwoty 40 € stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności oraz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma wskazano, że pozwana współpracowała ze spółką (...); pozwana zapłaty dokonała z opóźnieniem. Sąd żądanie odsetek oraz zryczałtowanych kosztów z art. 10 uTZTH. 29 lutego 2016 r. spółka (...) zbyła na rzecz powódki wierzytelność z tytułu odsetek i zryczałtowanych kosztów windykacji (pozew, k. 4 i n.).

W sprzeciwie od wydanego w sprawie w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty, zaskarżając to orzeczenie w całości, (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 101 KPC. W uzasadnieniu pisma pozwana oświadczyła, że przy pierwszej czynności procesowej uznaje powództwo; dalej wskazała, że nie kwestionuje żądania 0,91 zł i 9 IX 2016 spełniła to świadczenie wraz z odsetkami liczonymi od 13 VI 2016 (z uwagi na graniczenia systemu bankowego mogła dokonać jedynie przelewu na cały 1 zł); niezależnie od tego 2 dni wcześniej to samo zapłaciła na rachunek cedenta. Pozwana zaznaczyła, że nie była wzywana do spełnienia przedmiotowego świadczenia oraz nie była zawiadomiona o przelewie (sprzeciw od nakazu zapłaty, k. 41 i n.).

W odpowiedzi na sprzeciw od NZ strona powodowa przede wszystkim oświadczyła, że cofa powództwo w zakresie należności 0,91 zł tytułem skapitalizowanych odsetek wraz ze zrzeczeniem się roszczenia; przy czym zaznaczyła, że zapłata nastąpiła dopiero wskutek wytoczenia powództwa. Dalej powódka przyznała, że pozwana nie była wzywana

do spełnienia świadczenia oraz zaznaczyła, że pozwana nie zapłaciła dochodzonej w sprawie rekompensaty z art. 10 ust. 1 uTZTH (pismo procesowe strony powodowej, k. 54).

### **Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny**

29 II 16 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. [dalej: (...)] wystawiła na pozwaną – (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. notę odsetkową na kwotę 0,91 zł tytułem opóźnienie w płatności za fakturę (...) wystawioną 4 IX 2015 na kwotę 416,66 zł płatną 11 IX 2015, a zapłaconą 21 IX 2015 (NO, k. 8; faktura, k. 9; wydruk, k. 10).

(...) sprzedała na rzecz powódki – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. określone w załączniku do umowy wierzytelności wynikające m.in. z powyższej noty odsetkowej (umowa z załącznikami, k. 7 i n.).

9 IX 2016 pozwana zapłaciła powódce kwotę 1 zł tytułem odsetek od faktury (...) (wydruk, k. 46).

### **Sąd Rejonowy zważył, co następuje**

W pierwszej kolejności należy odnieść się do kwestii formalnej, a mianowicie umorzenia postępowania.

W piśmie procesowym z 27 IX 2016 powódka cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie należności głównej w wysokości 0,91 zł (k. 49). Oświadczenia to winno być uznane za skuteczne w świetle art. 203 § 1 KPC oraz, skoro zdaje się wynikać z zapłaty przez pozwaną, brak jest podstaw do traktowania go jako niedopuszczalnego w świetle art. 203 § 4 KPC.

Natomiast – zgodnie z art. 355 § 1 KPC – sąd obligatoryjnie wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powódka cofnęła ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne.

Mając na uwadze powyższe – na podstawie przywołanych przepisów – sąd, w pkt. 1 sentencji wyroku, postanowił umorzyć postępowanie w powyższym zakresie.

Powództwo w pozostałym zakresie, jako nieusprawiedliwione co do zasady, podlegało oddaleniu w całości.

Strona powodowa nie oświadczyła, że cofa żądanie również w zakresie żądania otwartych odsetek od kwoty 0,91 zł. Jednocześnie jednak skoro pozwana udowodniła, że zapłaciła powódce kwotę 1 zł tytułem odsetek dochodzonych w niniejszej sprawie, nawet zaliczając kwotę 0,91 zł z tej zapłaconej kwoty na skapitalizowane odsetki, to i tak pozostała zapłacona kwota w wysokości 0,09 zł wystarczała na pokrycie dochodzonych w niniejszej sprawie otwartych odsetek od kwoty 0,91 zł od 13 VI 2016 do 9 IX 2016. Innymi słowy pozostała kwota 0,09 zł winna zostać zaliczona – zgodnie z art. 451 KC – na wymagalne odsetki od kwoty 0,91 zł ( $7\% \times \frac{88}{365} \text{ dni} \times 0,91 \text{ zł} \approx 0,02 \text{ zł}$ ).

Z tych względów żądanie otwartych odsetek od kwoty 0,91 zł podlegało oddaleniu jako niezasadne.

W niniejszej sprawie, w ramach roszczenia głównego, powódka dochodziła wreszcie rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 ustawy z 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 684, ze zm.) [dalej: „uTZTH”]. Należy więc na wstępie wskazać, że poza sporem musi być, iż (...) ze stroną pozwaną łączyła umowa spedycji (art. 704 § 1 KC), a więc umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, zawarta przez przedsiębiorców w związku z wykonywaną działalnością – transakcja handlowa (por. art. 4 pkt 1 uTZTH).

Jednocześnie należy pamiętać, że w niniejszej sprawie znajduje zastosowanie uTZTH w brzmieniu redakcyjnym i numeracji obowiązujących do 31 XII 2015 (por. art. 55 ust. 1 ustawy z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw {Dz.U. z 2015

r. poz. 1830}, zmieniającej m.in. uTZTH z dniem 1 stycznia 2016 r.); skoro (...) 4 IX 2015 wystawiła na stronę pozwaną fakturę z tytułu „sprzedaży” z 1 IX 2015, to z całą pewnością umowa spedycji została zawarta przed 31 XII 2015.

Jednocześnie strona pozwana przyznała, że zapłaciła wynagrodzenie z przedmiotowej faktury z opóźnieniem (wręcz zapłaciła za to odsetki).

Mając to wszystko na uwadze przede wszystkim należy wskazać, że w ramach umowy łączącej (...) z pozwaną podmioty te ustaliły 7-dniowy termin płatności. Tymczasem Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z 15 IV 2016 r. (XIII Ga 138/16) zaprezentował pogląd, zgodnie z którym jeżeli strony w łączącej ich umowie nie ustalą dłuższego niż 30-dniowy termin płatności, to ich stosunek zobowiązaniowy nie będzie podlegał regulacji zawartej w uTZTH, a w konsekwencji art. 10 uTZTH nie ma w takich przypadkach zastosowania i prawo do rekompensaty w wysokości 40 euro nie przysługuje. Już z tego względu żądanie rekompensaty z art. 10 ust. 1 uTZTH było w niniejszej sprawie niezasadne.

Jeśli jednak nie podzielić powyższego twierdzenia i jednak uznać, że wobec przekroczenia przez pozwaną umownego terminu płatności po stronie (...) co do zasady powstała wierzytelność o zryczałtowaną rekompensatę z art. 10 ust. 1 uTZTH, to jednakże należy wskazać, że w realiach sprawy takie żądanie powódki wykracza poza materialne granice prawa (art. 5 KC). Zgodnie z ostatnio przywołanym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego (zd. I), a takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony (zd. II).

Przy czym istnienie stanu nadużycia prawa sąd uwzględni z urzędu, mając na uwadze wszystkie okoliczności sprawy (vide wyrok S.A. w Warszawie z 6 VIII 2013, I ACa 743/12, Legalis 1048856). Wręcz orzecznictwo wskazało, że nie można czynić sądowi zarzutu z podniesienia z urzędu zarzutu nadużycia prawa (vide wyrok SN z 9 IV 2008 r. V CSK 503/07, Lex 421405). Dodatkowo w tym miejscu można wskazać, że trudno czynić pozwanej zarzut z niepodniesienia zarzutu z art. 5 KC, a to z tego prostego względu, że raz sama powódka nie ujęła w formularzu pozwu dochodzonej tytułem rekompensaty z art. 10 ust. 1 uTZTH kwoty 169,38 zł w ramach roszczenia głównego i WPS (k.2 i 2v ), a dwa również referendarz sądowy w wydanym NZ kwotę tę nakazał zapłacić w ramach pkt 2, gdzie zawarł rozstrzygnięcie o kosztach procesu (k. 33); to zaś, że rekompensata z art. 10 ust. 1 uTZTH stanowi roszczenie materialne i ma do niego zastosowanie art. 5 KC wynika z poniższych rozważań przeprowadzonych w ramach – paradoksalnie – kosztów procesu.

Dodatkowo godzi się wskazać, że – skoro zgodnie z art. 513 § 1 KC – dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie, to stan nadużycia prawa należy badać nie tylko w relacjach między stronami procesu, ale również między (...) a pozwaną (przynajmniej do momentu zawiadomienia strony pozwanej o przelewie, a więc doręczenia odpisu pozwu).

Należy więc z całą mocą zaznaczyć, że przedmiotowa faktura, mimo że zapłacona z opóźnieniem w stosunku do 7-dniowego terminu płatności w niej wskazanego, a liczonego od jej wystawiania, została jednak zapłacona w terminie 30 dni liczonym od jej wystawiania; należy zaś pamiętać, że celem wprowadzenia instytucji zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności było, aby w transakcjach handlowych maksymalny czas trwania procedury przyjęcia lub weryfikacji [faktury] nie przekraczał co do zasady 30 dni kalendarzowych (por. ust. 26 preambuły do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych {Dz.Urz. UE L 48 z 23.02.2011, str. 1}; godzi się przypomnieć, że uTZTH stanowi wdrożenie tej dyrektywy UE do porządku prawnego RP {por. odnośnik nr 1 w uTZTH}); tym samym oczywistym jest, że celem dyrektywy UE było, aby doprowadzić do uiszczenia należności w terminie 30 dni od wystawiania (doręczenia) faktury (por. ust. 12 przywołanej preambuły). Już to daje asumpt do zastosowania instytucji art. 5 KC w niniejszej sprawie (pозwana przedmiotową fakturę zapłaciła (...) w terminie 30 dni od wystawienia faktury). Oprócz tego takie okoliczności jak: dobrowolna zapłata przez pozwanego należności z faktury (przy czym nastąpiło to – co należy z całą mocą zaznaczyć – w poniedziałek, zaś termin płatności przypadał na bezpośrednio poprzedzający piątek), niewykazanie poniesienia przez wierzyciela (czy to cedentkę czy cesjonariuszkę) jakichkolwiek kosztów odzyskiwania należności, rażąca dysproporcja pomiędzy kwotą odsetek a dochodzoną w sprawę kwotą stanowiącą wielokrotność

40 € tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH, jak i fakt, że rekompensata ta stanowi ok. 50% wartości faktury netto, przemawiają za zastosowaniem w sprawie art. 5 KC. Wreszcie okoliczność, że z żądaniem równowartości w PLN kwoty 40 € tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH występuje nie pierwotny wierzyciel, lecz podmiot który zawodowo trudni się obrotem wierzytelnościami, a umowę cesji zawiera głównie w celu (wynika to z porównania łącznej kwoty skapitalizowanych odsetek nabytych na mocy przedmiotowej cesji z ceną sprzedaży wierzytelności z tej umowy), aby uzyskać tę rekompensatę (zachowanie uprawnionego stanowi jedno z głównych kryteriów pozwalających sięgnąć po art. 5 KC {vide wyrok SN z 9 grudnia 2009 r. IV CSK 290/09, Legalis 309976}), przemawia za uznaniem, że powódka wytaczając powództwo w niniejszej sprawie w znacznej części czyni to w sposób sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa (czym było zwiększenia dyscypliny płatniczej w transakcjach handlowych, rekompensaty windykacji oraz szeroko rozumianej zasady lojalności kupieckiej {vide wyrok S.O. w Rzeszowie z 9 VI 2016, VI Ga 90/16}, nie zaś zapewnienie podmiotom trudniącym się obrotem wierzytelnościami źródła przychodu); w konsekwencji należy takiemu żądaniu powódki w przeważającej części odmówić ochrony (art. 5 KC).

Dodatkowo można pokusić się o tezę, że **jeśli wierzycielowi (czy też jego poprzednikowi prawnemu) można zarzucić nielojalność lub nierzetelność w wykonaniu jego zobowiązania z umowy, polegającą np. na niepoinformowaniu dłużnika o wystawieniu noty odsetkowej (szczególnie jeśli dotyczy ona 3-dniowego opóźnienia, na który to okres składa się sobota i niedziela), a także niepoinformowaniu o zbyciu powstałej wierzytelności odsetkowej wraz z wierzytelnością o rekompensatę z art. 10 ust. 1 uTZTH, to w takiej sytuacji należy bezwzględną realizację przez cesjonariuszkę uprawnienia z art. 10 ust. 1 uTZTH uznać za nadużycie prawa podmiotowego niepodlegające ochronie (art. 5 KC)**. Szczególnie że orzecznictwo wskazuje, iż czynności sprzeczne z zasadą rzetelności i lojalności w wykonaniu zobowiązania względem kontrahenta (vide wyrok S.A. w Łodzi z 30 stycznia 2014 r. I ACa 973/13, Legalis 895153), a także nielojalność kontraktowa wobec partnera i bezwzględność w realizacji swych uprawnień (vide wyrok S.A. w Katowicach z 8 maja 2013 r. I ACa 216/13, Legalis 1024341) stanowią niezgodnie z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa jego wykonywanie, a jako takie nie podlegają ochronie.

Mając na uwadze powyższe – na podstawie przywołanych przepisów – należało orzec jak w pkt. 2 sentencji i powództwo oddalić w pozostałej części.

Przed przystąpieniem do szczegółowych rozważań w zakresie zakresu, w jakim strony wygrały w niniejszej sprawie, należy wskazać, że równowartość w PLN kwoty 40 € tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH, nie są to koszty w rozumieniu art. 20 KPC; jest to roszczenie pieniężne stanowiące – zgodnie z art. 19 § 1 KPC – wartość przedmiotu sporu. Przemawiają za takim wnioskiem co najmniej dwa argumenty. Po pierwsze należy przypomnieć, że – zgodnie z art. 10 ust. 2 uTZTH – w przypadku gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczą kwotę 40 €, wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów pomniejszonych o równowartość 40 €; wskazuje to, że ustawodawca ową kwotę 40 € traktuje jak zryczałtowane odszkodowanie (roszczenie materialnoprawne) niezależne od wynagrodzenia z transakcji handlowej; jednocześnie należy pamiętać, że – z drugiej strony – koszty z art. 20 KPC (koszty procesu) nie mogą być dochodzone w innym procesie w ramach roszczenia głównego (vide: uchwała SN z 14 maja 1965 r. III CO 73/64, OSNC 1966, z. 7-8, poz. 108; uchwała SN z 10 lutego 1995 r. III CZP 8/95, OSNC 1995, z. 6, poz. 88; wyrok SN z 21 września 2005 r. V CK 139/05, Lex 186929), zaś rekompensata z art. 10 ust. 1 uTZTH może; jeszcze wyraźniej widać to w art. 10 ust. 2 uTZTH w brzmieniu redakcyjnym obowiązującym od 1 I 2016, gdzie usunięto wskazanie, iż kwota 40 € podlega zaliczeniu na koszty dochodzenia należności, w tym koszty sądowe. Po drugie zwrócić należy uwagę, że w orzecznictwie jednoznacznie wskazano, że do roszczenia o zapłatę równowartości 40 € z art. 10 ust. 1 uTZTH stosuje się art. 5 KC (vide uchwała SN z 11 grudnia 2015 r. III CZP 94/15, Legalis 1364697), co jednoznacznie wskazuje, że roszczenie to ma charakter materialnoprawny; bowiem gdyby było to roszczenie analogiczne do roszczenia o zwrot kosztów procesu, zastosowanie w tym zakresie znajdował choćby przepis art. 102 KPC (i z całą pewnością SN odwołałby się w tym

zakresie do art. 102 KPC, nie zaś art. 5 KC). W konsekwencji WPS w niniejszej sprawie wynosił 170,29 zł; na wartość tę składała się kwota 0,91 zł tytułem skapitalizowanych odsetek i 169,38 zł tytułem rekompensaty z art. 10 ust. 1 uTZTH.

Należy więc uznać, że powódka wygrała w sprawie w zakresie 0,91 zł (cofniętej części pozwu wobec zapłaty przez stronę pozwaną w trakcie procesu); uległa zaś w zakresie kwoty 169,38 zł (oddalonego powództwa w zakresie żądania zryczałtowanej rekompensaty z art. 10 ust. 1 uTZTH). Oznacza to, że strona pozwana uległa tylko co do nieznacznej części swojego żądania, tj.  $\approx 5\%$  ( $0,33/170,94 \approx 0,0053$ ). W konsekwencji – co do zasady – to na powódkę należało włożyć obowiązek zwrotu stronie pozwanej wszystkich kosztów procesu, albowiem – zgodnie z art. 100 zd. II KPC – sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów między innymi, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania.

Jedynymi kosztami poniesionym zaś przez pozwaną były koszty zastępstwa procesowego. W takiej sytuacji jednak, mimo powyższych rozważań, brak było w realiach sprawy podstaw do obciążenia tymi kosztami powódki, a to z tego względu, że jednym z głównych argumentów przemawiających za oddaleniem powództwa, było sięgnięcie przez sąd z urzędu do art. 5 KC. Orzecznictwo zaś wskazuje, że oddalenie powództwa z uwagi na art. 5 KC można uznać za szczególnie uzasadniony przypadek, pozwalający w świetle art. 102 KPC na nieobciążenie powoda kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej (vide wyroku S.A. w Poznaniu z 3 XI 2010, I ACa 578/10, Lex 756672). Zgodnie bowiem z ostatnio przywołanym przepisem wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Mając powyższe na uwadze – na podstawie przywołanych przepisów – sąd, w pkt. 3 sentencji wyroku, postanowił nie obciążać powódki kosztami procesu strony pozwanej.

## ZARZĄDZENIE

(...)